

Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi

2020, 3(11): 900-919.

DOI:10.26677/TR1010.2020.611

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

ARAŞTIRMA MAKALESİ

İstanbul Eyüpsultan, Cafer Paşa Tekkesi Kültür ve Sanat Merkezi Projesi*

Prof. Dr. Sedat BAYRAKAL, Uşak Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Uşak, e-posta:

sedat.bayrakal@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3727-1424>

Öz

İslam dünyası ve sanatının inanç örgüsü içinde şekillenen planlarıyla varlıklarını sürdüren tekkeler farklı şekillerde biçimlendirilmiştir. Mescid, tekke, tevhidhane, haremlik, selamlık, türbe-hazire, mutfak, hela gibi birimleri bünyesinde barındıran ve şekilden çok öze yönelen tekke binaları, işlevleri gereği külliye planlaması gösterirler. Bu anlamda İstanbul-Eyüpsultan'daki önemli bir eser olan Cafer Paşa Tekkesi, aynı aksta bulunan Yahyazade, Özbekler, Afife Hatun tekkeleriyle birlikte, döneminin önemli tarikat alanlarından birisine konumlandırılmıştır. Türbedeki kitabesine göre Cafer Paşa tarafından 1585 yılında veya bu yıla yakın tarihte yapıldığı anlaşılan Tekke, revaklı Osmanlı medreseleri ve bununla bağlantılı, ortak avlu etrafında sıralanan cami-medrese binalarından ilham almış görünmektedir. Osmanlı döneminde çokça örneğiyle karşılaşılan ve ortak açık avluyu kullanan tekkeler, bir tarikat yapısının faaliyetlerini daha teşkilatlı sürdürmesi bakımından fonksiyonel görünmektedir. Açık avlunun kuzey, güney ve doğu olmak üzere üç kenarını "u" şeklinde kuşatan medrese/tekke hücreleri, güney kanadın batı ucuna avluya taşacak şekilde yerleştirilen mescid/dershane/tevhidhane ve külliye'nin batı kesimine yerleştirilen dikdörtgen türbe, çevre duvarı içine alınmıştır. Bugünlerde türbenin güneyinde kalan avlu ile tekke avlusunda sergi alanı; derhane ve hücrelerde çeşitli kültürel faaliyetlerin hayata geçirileceği düzenlemelere yönelik proje geliştirilmiştir. Bu makale, uygulamaya konulacak projenin, 1. derecede korunması gerekli kültür varlığı ile ilişkisini sağlıklı kılacak yani tarihi esere en az müdahalede, bir başka deyişle, plan ve cephelerde değişikliğe gidilmeyecek boyutta müdahale için tavsiye ve rehber niteliği taşıması amacıyla kaleme alınmıştır.

* Söz konusu çalışma, araştırmanın odağını oluşturan külliye'nin yerinde incelenmesine dayanarak yazılan Sanat Tarihi içerikli araştırmanın yayına dönüştürülmüş hâlidir. Bu kapsamda, yardım ve katkılarından dolayı Sayın Ahmet ALATAŞ'a şükranlarımı sunarım. Ayrıca böylesine değerli bir projeyi hayata geçirmek isteyen Eyüpsultan Belediyesi yetkililerine de yürekten teşekkür ederim.

Anahtar Kelimeler: Cafer Paşa Tekkesi, Cafer Paşa Türbesi, Tekke, Kültür ve Sanat Projesi, Eyüpsultan.

Makale Gönderme Tarihi: 26.08.2020

Makale Kabul Tarihi: 02.11.2020

Önerilen Atf:

Bayrakal, S. (2020). İstanbul Eyüpsultan, Cafer Paşa Tekkesi Kültür ve Sanat Merkezi Projesi, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(11): 900-919.

© 2020 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2020, 3(11): 900-919. DOI:[10.26677/TR1010.2020.611](https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.611)
ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası:www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

İstanbul Eyüpsultan, Cafer Pasha Dervish Lodge Culture and Art Center Project

Prof. Dr. Sedat BAYRAKAL, Uşak University, Faculty of Arts and Sciences, Uşak, e-mail:
sedat.bayrakal@hotmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3727-1424>

Abstract

The dervish lodges, which sustain their existence with the plans shaped within the belief pattern of the Islamic world and art, have been shaped in different ways. Dervish lodge buildings, which include units such as masjid, dervish lodge, monotheism hall, a place reserved for women, a place reserved for men, mausoleum-hazire, kitchen, toilet, and focus more on the essence, display complex planning due to their functions. In this sense, Cafer Pasha Dervish Lodge, which is an important work in İstanbul-Eyüpsultan, is located in one of the important sect areas of its period, together with the Yahyazade, Özbekler, Afife Hatun lodges on the same axis. According to the inscription on the mausoleum, it is understood that the dervish lodge was built by Cafer Pasha in 1585 or close to this year, seems to have been inspired by the Ottoman madrasas with porticoes and the associated mosque-madrasa buildings lined up around the shared courtyard. Dervish lodges, which were encountered with many examples in the Ottoman period and used the shared open courtyard, seem functional in terms of maintaining the activities of a sect structure more organized. The madrasah/lodge cells that surround the three sides of the open courtyard in the shape of a "u", the masjid/classroom/monotheism hall at the west end of the south side extended to the courtyard, and the rectangular tomb located in the western part of the complex are enclosed in the surrounding wall. Today, a project has been developed to regulate various cultural activities in the courtyard to the south of the tomb and the exhibition area in the courtyard of the lodge, classrooms, and cells. This article has been written in order to make the relationship of the project to be implemented healthy with the cultural property that needs to be preserved in the first degree, that is, to serve as a recommendation and guide for the least intervention to the historical artifact, in other words, intervention at a scale that will not change the plans and facades.

Keywords: Cafer Pasha Dervish Lodge, Cafer Pasha Tomb, Dervish Lodge, Culture and Art Project, Eyüpsultan.

Received: 26.08.2020

Accepted: 02.11.2020

Suggested Citation:

Bayrakal, S. (2020). İstanbul Eyüpsultan, Cafer Pasha Dervish Lodge Culture and Art Center Project, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 3(11): 900-919.

© 2020 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.